

Sygn. akt VI U 196/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 01 kwietnia 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Joanna Napiórkowska – Kasa

Protokolant: starszy protokolant sądowy Aleksandra Łaszuk

po rozpoznaniu w dniu 04 marca 2021 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy M. K. (1)

przeciwko (...) w W.

przy udziale zainteresowanego (...) S.A. z siedzibą w W.

na skutek odwołania M. K. (1) od decyzji (...) w W. z dnia (...) roku znak: (...) i z dnia (...) roku znak: (...)

o zasiłek chorobowy i zwrot świadczeń

1. zmienia zaskarżone decyzje (...) w W. z dnia (...) roku znak: (...) i z dnia (...) roku znak: (...) w ten sposób, że:

a. przyznaje odwołującemu M. K. (1) prawo do zasiłku chorobowego za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 01 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 08 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 09 marca 2017 roku

oraz

b. uchyla zobowiązanie nałożone na odwołującego M. K. (1) do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego w kwocie należności głównej 39.558,40 zł za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 01 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 08 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku wraz z odsetkami od dnia doręczenia decyzji z dnia (...) roku znak: (...) do dnia zwrotu pobranego świadczenia;

2. zasądza od (...) w W. na rzecz odwołującego M. K. (1) kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI U 196/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...) roku znak: (...) (...) w W. odmówił M. K. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 9 marca 2017 roku oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 44.844,92 zł (należność główna 39.558,40 zł za

okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku, odsetki 5.286,52 zł). W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony w dniach orzeczonej niezdolności do pracy uczestniczył w posiedzeniach Rady Nadzorczej (...)

(decyzja z dnia (...) roku – a.r.)

Decyzją z dnia (...) roku znak:(...) (...) w W. zmienił decyzję z dnia (...) roku w ten sposób, że zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu odsetek od nienależnie pobranego zasiłku chorobowego od dnia doręczenia decyzji zmienianej do dnia zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia.

(decyzja z dnia (...) roku – a.r.)

Od powyższych decyzji M. K. (1) wniósł odwołanie podnosząc, że wnosi o przyznanie mu prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy oraz uznanie, że nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W uzasadnieniu wskazał, że po pierwsze wniósł odwołanie z przekroczeniem terminu, ponieważ organ rentowy dokonywał doręczenia decyzji na nieprawidłowy adres odwołującego. Po drugie w zakresie zasadności decyzji podniósł, że brał czterokrotnie udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej (...) S.A., odbycie posiedzeń rady nadzorczej miało miejsce przy użyciu środków porozumiewania się na odległość, czynności miały charakter incydentalny, uchwały podejmowane na posiedzeniach miały fundamentalne znaczenie dla spółki, posiedzenia zostały zwołane ad hoc. Uczestnictwo w posiedzeniach Rady Nadzorczej nie było niezgodnym wykorzystywaniem zwolnienia lekarskiego zgodnie z jego celem.

(odwołania – k. 1-13 a.s. oraz k. 1-10 a.s. VI U 241/19)

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o ich oddalenie powołując się na argumentację tożsamą jak w zaskarżonych decyzjach.

(odpowiedzi na odwołanie – k. 17-19 a.s. oraz k. 8-10 a.s. VI U 241/19)

Sąd zawiadomił o toczącym się postępowaniu spółkę (...) S.A. w W., która nie przystąpiła do sprawy jako zainteresowany oraz nie zajęła stanowiska w sprawie.

(postanowienie – k. 21)

Sąd ustalił co następuje:

Odwołujący się był zatrudniony w (...) S.A. w W.. W okresie zatrudnienia powstała jego niezdolność do pracy i pozostawał niezdolny do pracy w okresach od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 9 marca 2017 roku. Za ten okres odwołujący wystąpił o zasiłek chorobowy.

Zasiłek chorobowy za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku został mu wypłacony w kwocie należności głównej 39.558,40 zł.

(okoliczności niesporne)

W okresie kiedy odwołujący był niezdolny do pracy w (...) S.A. pozostawał członkiem Rady Nadzorczej (...) S.A. w L..

Odwołujący uczestniczył w posiedzeniach Rady Nadzorczej w dniach 29 września 2016 roku, 7 listopada 2016 roku, 19 grudnia 2016 roku oraz 24 lutego 2017 roku. Odwołujący otrzymał wynagrodzenie brutto za uczestnictwo w tych posiedzeniach odpowiednio w kwotach 3.210,29 zł, 3.210,29 zł, 3.210,29 zł oraz 3.302,84 zł.

(okoliczności niesporne, a nadto pismo – k. 33 i k. 45)

Odwołujący się w posiedzeniach Rady Nadzorczej uczestniczył jako sekretarz. Spółka nie miała harmonogramu posiedzeń, posiedzenia były zwoływane nieregularnie, w ramach potrzeb. Nie ma harmonogramu stałego posiedzeń. Zwoływanie posiedzeń odbywało się wtedy, kiedy miały być podejmowane uchwały dotyczące istotnych kwestii w (...) S.A. w L..

W okresie, kiedy odwołujący się brał udział w posiedzeniach Rady w dniach 29 września 2016 roku, 7 listopada 2016 roku, 19 grudnia 2016 roku oraz 24 lutego 2017 roku jego uczestnictwo było wymagane, aby uzyskać kworum posiedzenia, ponieważ jeden z członków Rady był trwale niezdolny do pracy. Brak uczestnictwa odwołującego powodowałby brak kworum Rady. Posiedzenia, na których powód brał udział odbywały się za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość. Odwołujący nie stawał się w budynku, siedzibie Rady Nadzorczej (...) S.A. w L., aby uczestniczyć w posiedzeniach.

Wynagrodzenie, które przysługuje za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej jest wynagrodzeniem miesięcznym, niezależnym od ilości posiedzeń, w których członek Rady uczestniczy. W przypadku nieobecności na posiedzeniu Rady usprawiedliwienia dokonuje Rada na wniosek zainteresowanego, a usprawiedliwiona nieobecność nie powoduje zmniejszenia wynagrodzenia. Powyższe reguluje załącznik do zarządzenia nr (...) do Prezydenta Miasta L..

(zeznania świadka P. K. – k. 126-126v; zeznania odwołującego M. K. (1) na rozprawie w dniu 11 września 2019 roku – k. 40-41 oraz na rozprawie w dniu 4 marca 2020 roku – k. 140-141; załącznik – k. 53-62)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz zeznań świadka P. K. i odwołującego M. K. (1), którym Sąd dał wiarę w całości. Zeznania tworzyły stan faktyczny spójny, logicznie się uzupełniały, a także nie pozostawały sprzeczne z jakimkolwiek z dokumentów złożonych do akt sprawy.

Strony nie wnosili o uzupełnienie materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie w całości tj. w zakresie przyznania odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 9 marca 2017 roku oraz uchylenia zobowiązania do zwrotu pobranego świadczenia w kwocie należności głównej 39.558,40 zł za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku w raz z odsetkami od dnia doręczenia decyzji z dnia 5 listopada 2018 roku do dnia zapłaty.

Na wstępie Sąd zważył, że odwołujący terminowi do wniesienia odwołania uchybił nie z własnej winy. Organ rentowy nie wnosił o odrzucenie odwołania, a jest to zarzut, który Sąd bada na wniosek, a nie z urzędu. Jednakże Sąd zgadza się z argumentacją odwołującego, której ZUS nie kwestionował, że o decyzji z dnia (...) roku dowiedział się dopiero 28 marca 2019 roku otrzymując duplikat tej decyzji. Decyzja ta pierwotnie była wysyłana na nieaktualny adres odwołującego – ul. (...) w W., mimo, że odwołujący podał do ZUS aktualny na tamten czas adres – al. (...) w W.. Organ rentowy błędnie skierował decyzję na stary, nieaktualny adres odwołującego. Wobec czego zgodnie z art. 477⁹ § 3 k.p.c. przekroczenie miesięcznego terminu do złożenia odwołania nie było zawinione przez odwołującego, a wynikało z okoliczności leżących po stronie ZUS. Wobec czego Sąd uznał, że zasadnym jest rozpoznanie merytoryczne odwołania przywracając termin do jego wniesienia.

Podstawą do odmowy odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego za okresy wskazane powyżej był art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zgodnie z którym ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę

zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Organ rentowy zarzucił odwołującemu, że w okresach stwierdzonej niezdolności do pracy w (...) S.A. brał udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej (...) S.A. w L., za które to branie udziału otrzymał wynagrodzenie.

W tym miejscu wyjaśnienia wymaga, że art. 17 ww. ustawy zawiera dwie przesłanki, które powodują utratę prawa do zasiłku chorobowego. Pierwsza przesłanka to wykonywanie pracy zarobkowej (w okresie orzeczonej niezdolności do pracy). Druga to wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Przesłanki utraty prawa do zasiłku są niezależne od siebie i mają samoistny charakter. Stąd "wykonywanie pracy zarobkowej" w okresie orzeczonej niezdolności do pracy - niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego - stanowi samodzielną negatywną przesłankę (podstawę) utraty prawa do zasiłku chorobowego. Zatem, gdy w czasie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony wykonuje pracę zarobkową, to nie jest niezbędne badanie jej wpływu na stan zdrowia chorego. Powyższe stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy w licznych wyrokach wydanych na tle ww. regulacji (por.m.in. wyroki: z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 270/04; z dnia 6 lutego 2008 r., II UK 10/07 oraz z dnia 3 października 2008 r., II UK 26/08). Dla uznania określonych czynności jako pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie ma przy tym znaczenia, czy dana aktywność jest fizyczna, czy umysłowa, jakie jest jej natężenie (wymiar), ani czy może być - co do zasady - podejmowana odpłatnie bądź nieodpłatnie. Decydujące o zakwalifikowaniu do "pracy zarobkowej" jest otrzymanie wynagrodzenia (zarobku), a nie np. diety, czyli świadczenia o charakterze publicznoprawnym, rekompensującego ewentualnie utracone korzyści. W przypadku ubezpieczonego wymóg ten został spełniony - bowiem jego udział w każdym z czterech posiedzeń Rady Nadzorczej był gratyfikowany wypłatą wynagrodzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest jednak pogląd, że "sporadyczna, incydentalna lub wymuszona okolicznościami aktywność zawodowa (np. udział w posiedzeniach rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej) może usprawiedliwiać zachowanie prawa do zasiłku chorobowego" (por. np. wyrok SN z 6 lutego 2014 r., II UK 274/13). W niniejszej sprawie Sąd uznał, że zaszły okoliczności, które nie pozwalają na zastosowanie wobec odwołującego mechanizmu z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Uczestnictwo odwołującego czterokrotnie w posiedzeniach Rady Nadzorczej (...) było czynnościami incydentalnymi w rozumieniu powyższych orzeczeń. Należy wskazać, że posiedzenia Rady Nadzorczej nie były zwoływane regularnie, nie było w tym zakresie żadnego harmonogramu posiedzeń. Były zwoływane z siedmiodniowym wyprzedzeniem, wtedy gdy wymagały omówienia i podjęcia uchwały istotnej dla interesów (...) S.A. Odwołujący tym samym uczestnicząc w posiedzeniach Rady Nadzorczej w dniach 29 września 2016 roku, 7 listopada 2016 roku, 19 grudnia 2016 roku oraz 24 lutego 2017 roku uczestniczył w niej sporadycznie, incydentalnie i było to wymuszone okolicznościami w danej sytuacji. Odwołujący nie mógł przewidzieć kiedy będzie posiedzenie Rady Nadzorczej, nie mógł wobec tego w momencie otrzymywania zwolnienia lekarskiego od lekarza dokumentującego niezdolność do pracy w (...) S.A. przewidzieć tego, czy będzie świadczył czynności dla Rady Nadzorczej.

Sąd wskazuje, że podziela nadto stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z 5 kwietnia 2016 r., II UK 171/15 - a mianowicie, że "Działalność uzasadniona potrzebą środowiskową, społeczną czy publiczną, za którą otrzymuje się wynagrodzenie w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, nie jest pracą zarobkową w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej". W uzasadnieniu przywoływanego powyżej orzeczenia zostało podkreślone, iż okoliczność otrzymywania świadczenia (wynagrodzenia) przez członka rady nadzorczej nie zamyka sporu i nie jest wystarczającą przesłanką, rozstrzygającą negatywnie kwestię prawa do zasiłku chorobowego. Punkt ciężkości nie leży bowiem w tym, czy celem była praca zarobkowa i zarobek, lecz czy szczególne znaczenie miało wykonywanie powinności publicznych/społecznych. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podnieść, że odwołujący musiał brać udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, w szczególności 7 listopada 2017 roku tak, aby w ramach tej Rady było kworum niezbędne do podejmowania uchwał istotnych dla spraw spółki (...). Bez udziału odwołującego nie byłoby kworum, a także udział odwołującego w posiedzeniach Rady Nadzorczej był wyrazem jego chęci dotyczącej dbałości o sprawy spółki, oraz możliwości wpływania na to, jakie uchwały są podejmowane, dyskusji nad nimi i oceny zasadności ich podjęcia. Odnosząc się natomiast do wynagrodzenia jakie odwołujący otrzymał za udział w posiedzeniach Rady Sąd wskazuje, że samo otrzymanie wynagrodzenia nie wystarcza do uznania, że dane czynności są pracą zarobkową. Wynagrodzenie, które otrzymał powód było wynagrodzeniem płatnym miesięcznie niezależnie

od uczestnictwa w posiedzeniu lub posiedzeniach Rady Nadzorczej oraz od ilości tych posiedzeń. Odwołujący miał możliwość usprawiedliwienia hipotetycznej nieobecności na tych czterech posiedzeniach Rady Nadzorczej na swój wniosek, ale mimo to zgodnie z załącznikiem do zarządzenia Prezydenta Miasta L. i tak otrzymałby wynagrodzenie w pełnej wysokości niezależnie od tego, czy wykonywał pracę czy nie. Prowadzi to do wniosku, że odwołujący otrzymałby wynagrodzenie bez względu na to, czy brał udział w posiedzeniach Rady, czy też nie - pod warunkiem, że usprawiedliwiłby swoją nieobecność.

W tym miejscu należy odnieść się do pojęcia wykorzystywania zwolnienia niezgodnie z jego celem za wszystkie okresy. Przesłanka wykorzystywania zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem oznaczona została w powołanym przepisie bardzo ogólnie, co może powodować trudności w ocenie poszczególnych zachowań ubezpieczonego podejmowanych przez niego w okresie stwierdzonej niezdolności do pracy. Niewątpliwie wykorzystywaniem zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia będzie zawsze wykonywanie czynności mogących przedłużyć okres niezdolności do pracy, a zatem proces leczenia i rekonwalescencję. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2005 r., III UK 120/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 338). Niemniej jednak w każdym przypadku, dokonując oceny zachowań ubezpieczonego, winny być uwzględnione okoliczności danego przypadku, ich ewentualny wpływ na proces leczenia oraz stan świadomości ubezpieczonego co do skutków podejmowanych przez niego działań. Nie budzi bowiem wątpliwości, że nie wszystkie czynności podejmowane w okresie orzeczonej niezdolności do pracy mogą być kwalifikowane jako czynności niezgodne z celem zwolnienia. Celem zwolnienia lekarskiego jest niewątpliwie odzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy, w konsekwencji czego winien on postępować zgodnie z zaleceniami lekarskimi i ustalonym leczeniem (np. przyjmować leki), a także unikać sytuacji mogących przedłużyć proces leczenia. Należy wskazać, że odwołujący uczestniczył w posiedzeniach Rady Nadzorczej za pomocą środków porozumiewania się na odległość, posiedzenia trwały maksymalnie godzinę, wobec czego odwołujący aby uczestniczyć w posiedzeniach nie musiał stawiać się w L., czy opuszczać swojego miejsca zamieszkania. Wobec czego uczestnictwo w posiedzeniach Rady Nadzorczej nie spowodowało, że odwołujący przedłużył swoją niezdolność do pracy, a również nie naraził się na przedłużenia swojej niezdolności do pracy.

Resumując Sąd uznał, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej wobec czego Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku przyznając odwołującemu prawo do zasiłku chorobowego za sporne okresy.

Odnośnie zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego Sąd zważył, że zasadne jest uchylene zobowiązania zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego. Zgodnie z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Odnośnie tego zobowiązania Sąd zważył, że odwołujący w związku ze zmianą decyzji ma prawo do zasiłku chorobowego za okresy od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 1 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 8 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 9 marca 2017 roku i jest to świadczenie należne pobrane i wypłacone to nie ma dalej idącego obowiązku zwrotu świadczenia za część tego okresu czyli od 12 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, od 01 listopada 2016 roku do 18 listopada 2016 roku, od 19 grudnia 2016 roku do 08 stycznia 2017 roku, od 17 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku na kwotę 39.558,40 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia decyzji z dnia (...) roku znak: (...) do dnia zwrotu pobranego świadczenia.

Odnosnie kosztów procesu Sąd zasądził je na rzecz odwołującego w stawce liczonej od dwóch spraw (sprawy połączone) na podstawie art. 98 KPC oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.